

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ

**METODICKÝ POKYN
K REALIZACI PODPORY UCHAZEČŮM A STUDENTŮM SE SPECIFICKÝMI
POTŘEBAMI
NA UNIVERZITĚ HRADEC KRÁLOVÉ**

HRADEC KRÁLOVÉ 2013

Obsah

Preambule

- 1 Obecná východiska
- 2 Evidence dokumentace o uchazečích a studentech se specifickými potřebami na UHK
- 3 Diagnostika a posouzení míry specifických potřeb
- 4 Subjekty zastřešující podporu uchazečům a studentům se specifickými potřebami na UHK
 - 4.1. Středisko podpory pro studenty se specifickými potřebami Augustin
 - 4.2. Fakultní koordinátor
 - 4.3. Tutor
- 5 Úprava podmínek přijímacího řízení
- 6 Rozhodnutí o přijetí, registrace a zápis ke studiu
- 7 Zajištění specifických potřeb v průběhu studia a při ověřování studijních výsledků
- 8 Poplatky spojené se studiem
- 9 Ubytování a stravování studentů se specifickými potřebami
- 10 Servisní opatření
 - 10.1. Podmínky technického a technologického zázemí
 - 10.2. Zpracování a zpřístupnění studijní literatury
 - 10.3. Asistenční služby
 - 10.4. Zapisovatelský a vizualizační servis
 - 10.5. Tlumočnický servis
 - 10.6. Individuální výuka
 - 10.7. Speciálně pedagogické poradenství a podpora při nácviu studijních a pracovních strategií
 - 10.8. Psychologické poradenství
- 11 Pravidla odmítnutí poskytnutí podpůrných služeb

Seznam použitých zdrojů

Seznam příloh

Přílohy

Preambule

Metodický pokyn k realizaci podpory uchazečům a studentům se specifickými potřebami na Univerzitě Hradec Králové (dále jen Metodický pokyn) je prováděcím dokumentem rektorského výnosu „Podpora uchazečům a studentům se specifickými potřebami na UHK“ v platném znění (6).

Cílem Metodického pokynu je standardizace systému podpory uchazečů a studentů se specifickými potřebami (dále jen uchazeč/student se SP) v souladu s vysokoškolským zákonem (18), Dodatkem č. 2 - Podpora financování zvýšených nákladů studentů se specifickými potřebami (3) a s Dlouhodobým záměrem vzdělávací a vědecké, výzkumné a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti UHK (2).

Metodický pokyn je určen akademickým pracovníkům, referentům organizačních útvarů a studijního oddělení, pracovníkům univerzitní knihovny i dalším zaměstnancům UHK stejně jako uchazečům/studentům se SP.

Oběma stranám, tj. zaměstnancům i studentům se SP, Metodický pokyn vymezuje závazná pravidla pro poskytování a přijímání podpory. Zároveň umožňuje uchazečům se SP zhodnotit vlastní předpoklady a kompetence pro studium na UHK.

1 Obecná východiska

V kapitole jsou vymezeny cílové skupiny, které se účastní procesu poskytování a přijímání specifické podpory, a představena východiska UHK k vyrovnávání podmínek ke studiu.

Uchazečem/uchazečkou, studentem/studentkou se SP se pro účely tohoto Metodického pokynu rozumí jedinec se zdravotním postižením/znevýhodněním, který se hlásí ke studiu nebo již studuje na UHK¹.

Zdravotním postižením/znevýhodněním² se pro účely tohoto Metodického pokynu rozumí:

- A. Student se zrakovým postižením
 - A1. Lehké zrakové postižení - uživatel zraku
 - A2. Těžké zrakové postižení - uživatel hmatu / hlasu
- B. Student se sluchovým postižením
 - B1. Nedoslychavý - uživatel verbálního jazyka
 - B2. Neslyšící - uživatel znakového jazyka
- C. Student s pohybovým postižením

¹ Pokud se výslovně nejedná o problematiku přijímacího řízení, je v celém dokumentu pro zjednodušení používán termín „student se SP“ i přesto, že se daná problematika může dotýkat i uchazečů se SP.

² V dokumentu je dále pro zjednodušení používán pouze termín zdravotní postižení.

- C1. S postižením dolních končetin
- C2. S postižením horních končetin - jemné motoriky

D. Student se specifickou poruchou učení

E. Student s psychickou poruchou, narušenou komunikační schopností nebo s chronickým somatickým onemocněním.

Student se souběhem zdravotních postižení může být zařazen do několika z výše uvedených kategorií.

Uvedená klasifikace zohledňuje relevantní aspekty ovlivňující studium na vysoké škole (dále jen VŠ) - tedy funkční hledisko, které představuje praktický dopad zdravotního postižení na pracovní, komunikační a jiné postupy, které jsou běžně využívány během studia či výzkumu na VŠ.

Zaměstnanci UHK jsou v případě kontaktu s uchazečem/studentem se SP povinni jednat způsobem respektujícím jeho specifické potřeby, které vyplývají z jeho zdravotního postižení. Zároveň se předpokládá uplatnění nejvyšší možné míry participace a samostatnosti studenta při studiu na UHK.

Středisko podpory pro studenty se specifickými potřebami Augustin (dále jen Středisko Augustin) je specializovaným pracovištěm UHK, které realizuje servisní opatření a koordinuje činnosti dalších pracovišť UHK ve vztahu ke zpřístupňování studia studentům se SP. Kompletní organizační pravidla činnosti jsou vymezena v dokumentu Standard činnosti Střediska Augustin.

Hlavními východisky UHK k vyrovnávání podmínek ke studiu je uznání dále uvedených skutečností.

- a) Každý oprávněný student se SP má právo na takové podmínky ke studiu, které jej nezcizují ani nediskriminují vůči intaktním studentům (příloha 1).
- b) Při poskytování podpory UHK respektuje individuální možnosti a specifické potřeby konkrétního studenta se SP, stejně jako jejich proměnlivost v průběhu studia.
- c) UHK je oprávněna požadovat od studenta se SP minimální kompetence, jimiž v co nejvyšší možné míře kompenzuje své postižení (příloha 3).
- d) Studenti se SP stejně jako intaktní studenti řídí své vlastní studium a jsou odpovědní za plnění povinností spojených se studiem.

2 Evidence dokumentace o uchazečích a studentech se specifickými potřebami na UHK

Veškerá evidence a zpracování dat o uchazečích, studentech a absolventech se SP podléhá režimu ochrany osobních údajů dle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (13).

- a) Uznatelným dokladem, kterým student prokáže své zdravotní postižení, je kterýkoli z následujícího výčtu:
- doklad o zdravotním postižení ve smyslu § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (17);
 - doklad o invaliditě libovolného stupně ve smyslu § 39 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (15);
 - průkaz osoby se zdravotním postižením libovolného stupně ve smyslu § 34 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením (18);
 - doklad o specifické poruše učení zjištěné na základě výsledků obecně platných psychometrických testů (1);
 - lékařská zpráva dokládající psychickou poruchu.
- b) Dokumentaci o uchazečích, studentech a absolventech se specifickými potřebami vede Středisko Augustin.
- c) Na základě evidence studentů se SP UHK požádá MŠMT o poskytnutí prostředků na podporu financování zvýšených nákladů na studium studentů se SP (3). Podklady pro žádost zpracuje Středisko Augustin.

3 Diagnostika a posouzení míry specifických potřeb

Posouzení míry specifických potřeb studenta se SP je realizováno na základě posouzení konkrétního zdravotního postižení a funkčních dopadů daného zdravotního postižení na schopnosti související se studiem na UHK.

- a) *Diagnostika konkrétního zdravotního postižení*, zdravotního znevýhodnění, narušené komunikační schopnosti, psychické poruchy, případně SPU, které student prokáže některým z výše uvedených uznatelných dokladů.

Diagnostiku realizuje:

- lékař - specialista daného oboru v případě konkrétního zdravotního postižení či zdravotního znevýhodnění;
 - klinický logoped v případě narušené komunikační schopnosti;
 - psychiatr (případně klinický psycholog) v případě psychické poruchy;
 - psycholog, jedná-li se o SPU nebo podezření na psychickou poruchu (diagnostiku realizuje psycholog Pedagogicko-psychologické poradny UHK nebo externí pedagogicko-psychologická poradna);
 - speciální pedagog, jedná-li se o SPU.
- b) *Funkční diagnostika* zahrnuje:
- zhodnocení funkčních dopadů zdravotního postižení uchazeče/studenta se SP na komunikaci, manipulaci s informacemi a provádění dalších činností přímo souvisejících se studijními a výzkumnými aktivitami v rámci zvoleného studijního oboru, a to vzhledem k možnostem poskytování příslušných servisních opatření;
 - ověření minimálních kompetencí využívat adaptivní technologie;

- návrh servisních opatření (např. zajištění tlumočnických služeb, časová kompenzace pro splnění úkolu aj.), (7).

Doporučení z funkční diagnostiky jsou podkladem pro úpravu podmínek při přijímacích zkouškách a studiu (příloha 2). Uchazeč/student se SP je povinen při realizaci funkční diagnostiky spolupracovat.

Při volbě studijního oboru je studentům se SP doporučeno vycházet z aktuální analýzy vhodnosti studijních oborů, která konkretizuje míru jejich přístupnosti pro daný typ specifických potřeb (19).

4 Subjekty zastrešující podporu uchazečům a studentům se specifickými potřebami na UHK

Podpora studentům se SP je organizována na třech úrovních:

- UHK: Středisko Augustin;
- fakulta/ústav: Fakultní koordinátor;
- katedra/ústav: Tutor.

4.1 Středisko podpory pro studenty se specifickými potřebami Augustin

Středisko vykonává aktivity nutné k zajištění vytyčených inkluzivních cílů (10). Svou činnost zaměřuje na podporu studentů se SP, zaměstnanců UHK, ale též na osvětu intaktních studentů a veřejnosti. Organizační pravidla činnosti střediska jsou vymezena v „Standardech činnosti Střediska Augustin“ (9).

- a) Středisko podpory pro studenty se SP Augustin je jedním z pracovišť Poradenského centra UHK (7).
- b) Studentům se SP poskytuje poradenské a servisní služby související se zajištěním přístupnosti jejich studia.
- c) Zaměstnancům UHK poskytuje metodickou podporu při zajišťování služeb a servisních opatření pro studenty se SP.
- d) Student se SP o konkrétní službu písemně požádá prostřednictvím formuláře Žádost o poskytnutí služby.

4.2 Fakultní koordinátor

Každá fakulta/ústav UHK zřizuje funkci *Fakultního koordinátora*, který zaujímá supervizní funkci při realizaci podpory studentů se SP na příslušné fakultě/ústavu. Zpravidla se jedná o proděkana pro studium příslušné fakulty nebo o zástupce ředitele ústavu. Do této funkce je písemně pověřen děkanem.

Fakultní koordinátor:

- a) prostřednictvím edukačních nástrojů Střediska Augustin je proškolen v problematice studentů se SP;

- b) je pověřen řešením problémových situací při realizaci podpory studentů se SP;
- c) je za svou činnost finančně ohodnocen z příspěvku MŠMT.

4.3 Tutor

Vedoucí každé katedry/ústavu/pracoviště³ písemně pověřuje jednoho z pracovníků do funkce *Tutora*. Jedná se o pracovníka, který:

- a) prostřednictvím edukačních nástrojů Střediska Augustin je proškolen v problematice studentů se SP;
- b) na žádost studenta se SP spolupracuje při řešení problémových situací přímo souvisejících se studiem;
- c) spolupracuje se Střediskem Augustin při zajišťování podpory studenta se SP;
- d) je zodpovědný za předávání informací o specifických potřebách a podpoře studenta na úrovni vlastního pracoviště;
- e) je za svou činnost finančně ohodnocen z příspěvku MŠMT.

5 Úprava podmínek přijímacího řízení

Zohlednění specifických potřeb při přijímacím řízení je poskytováno uchazečům se SP, kteří o to požádají, minimálně 1 měsíc před termínem přijímací zkoušky doloží požadovanou dokumentaci prokazující zdravotní postižení a řádně spolupracují se Střediskem Augustin při specifikaci konkrétní úpravy podmínek (9).

- a) Úprava podmínek při přijímací zkoušce vychází ze zařazení uchazeče do kategorie dle funkčních dopadů zdravotního postižení (viz čl. 1).
- b) Mezi standardní oblasti úpravy podmínek přijímacího řízení patří:
 - zpřístupnění informací a materiálů souvisejících s přípravnými kurzy a přijímacím řízením, které jsou poskytovány intaktním uchazečům;
 - zajištění bezbariérovosti příslušné budovy a konkrétní učebny;
 - zajištění přístupného komunikačního kódu (např. transformace mluveného projevu do psané podoby, tlumočení do českého znakového jazyka, transformace písemného zadání do přístupného formátu aj.);
 - možnost skládat přijímací zkoušku s využitím běžně používaných kompenzačních pomůcek nebo adaptivních technologií (např. PC se speciálním vybavením - hlasovým či hmatovým výstupem aj.);
 - v odůvodněných případech možnost skládat přijímací zkoušku s využitím navýšení časového limitu o max. 50% ze standardního času zkoušky;
 - v odůvodněných případech možnost využít asistenční službu.

³ Konkrétně se jedná o děkanáty fakult, studijní oddělení, recepce budov, Univerzitní knihovnu, Nakladatelství Gaudeamus a Správu vysokoškolských kolejí.

- c) Dohled u přijímacích zkoušek probíhá stejně jako v případě intaktních studentů.
- d) Středisko Augustin je zodpovědné za posouzení, navržení a koordinaci konkrétních servisních opatření při přijímací zkoušce.
- e) Vedoucí příslušné katedry/ředitel ústavu, resp. tutor v pověření, je povinen spolupracovat se Střediskem Augustin při přípravě i realizaci servisních opatření.

6 Rozhodnutí o přijetí, registrace a zápis ke studiu

Specifické potřeby studentů se SP jsou zohledněny již při registraci a zápisu ke studiu v případě, že o konkrétní podporu písemně požádají prostřednictvím Žádosti o poskytnutí služby minimálně 1 týden předem a respektují pokyny Střediska Augustin.

- a) Spolu s rozhodnutím o přijetí ke studiu zašle studijní oddělení studentům se SP leták Poradenského centra UHK s informacemi o možnostech podpory během studia.
- b) V opodstatněných případech studijní oddělení upřednostňuje při vyřizování studijní agendy studentů se SP komunikaci elektronickou cestou.
- c) Studijní oddělení je oprávněno požadovat fyzickou přítomnost studenta se SP z důvodu převzetí dokladů určených do vlastních rukou v jednacím místnosti studentovi se SP dostupné.
- d) Při registraci předmětů si student se SP zapíše z povinně volitelných a volitelných předmětů pouze ty, které je schopen s ohledem na své specifické potřeby skutečně absolvovat.
- e) Pokud se ukáže, že podmínky prezentované v sylabu předmětu neodpovídají skutečnosti nebo že výukové prostory nejsou pro studenta se SP přístupné, student může požádat děkana fakulty/ředitele ústavu o úpravu podmínek pro pokračování ve studiu.

7 Zajištění specifických potřeb v průběhu studia a při ověřování studijních výsledků

Podpora studentů se SP je realizována na základě spolupráce studenta se SP, vyučujících a Střediska Augustin (9).

- a) Středisko Augustin předá informace o druhu a doporučeném rozsahu podpory u konkrétního studenta se SP příslušnému pracovišti a každému vyučujícímu, který se bude podílet na výuce daného studenta, nejpozději v prvním týdnu každého semestru.
- b) Pokud student se SP požaduje zohlednění svých specifických potřeb, je povinen vyučující (případně další pracovníky UHK) na tuto skutečnost předem upozornit.
- c) Všichni akademičtí pracovníci, kteří vyučují studenta se SP, mají povinnost respektovat dále uvedená pravidla:

- uplatňovat rovný přístup a nesnižovat studijní nároky na studenta se SP oproti intaktním studentům;
- umožnit používání doporučených *forem řešení přístupnosti studia* (viz níže) při výuce a plnění kontrol studia;
- zohledňovat specifické potřeby studenta v oblasti komunikace, manipulace s informacemi a provádění dalších činností přímo souvisejících se studijními a výzkumnými aktivitami;
- zpřístupnit informace a materiály v čase, kdy jsou poskytovány intaktním studentům (pokud neodpovídají specifickým potřebám studenta se SP, vyučující je poskytne k adaptaci do přístupného formátu);
- nejpozději v prvním týdnu semestru upozornit studenta se SP na požadavky, které by mohly překračovat jeho možnosti (např. exkurze) a pokud není schopen zajistit efektivní účast studenta se SP ve výuce, požádá Středisko Augustin o spolupráci při řešení situace;
- neustupovat při zkoušení od standardní formy a průběhu zkoušky v případě, že lze s použitím dostupných technologií požadavky splnit. Za tímto účelem je povinen zajistit adaptaci písemných podkladů do přístupného formátu.

Formy řešení přístupnosti studia

a) Využívání osobního/univerzitního technického zařízení a/nebo servisních opatření (9)

- Studenti se SP, kteří běžně pracují s osobními kompenzačními pomůckami, jsou povinni předem upozornit vyučujícího, že mají zájem konkrétní kompenzační pomůcku použít při výuce/ zápočtu/ zkoušce aj.
- Na základě doporučení Střediska Augustin je studentům se SP umožněno skládat zápočty/zkoušky ve zvětšeném černotisku nebo v elektronické podobě na osobním počítači.
- Studenti se sluchovým postižením mají nárok na tlumočení do českého znakového jazyka nebo na přepis mluvené řeči v reálném čase. Při využívání tlumočnických služeb je vyučující povinen poskytnout podklady pro výuku tlumočnickovi předem.

b) Úprava zadání písemných podkladů k zápočtu/zkoušce

Konkrétní úprava zadání musí odpovídat zařazení studenta se SP do příslušné kategorie A - E a vycházet z výsledků funkční diagnostiky.

c) Časová kompenzace

Studenti se SP mohou požádat o prodloužení lhůty ke složení zadaného úkolu/zápočtu/zkoušky, které nesmí překročit 50 % standardního času pro složení testu nebo zkoušky. Oprávněnost požadavku musí být v souladu s funkční diagnostikou.

8 Poplatky spojené se studiem

- a) Student se SP není zbaven povinnosti platit administrativní poplatky spojené se studiem.
- b) Student se SP může být osvobozen od poplatků v případě dodatečného zápisu nebo nutných změn v zapisování předmětů, které bezprostředně souvisí s funkčními dopady zdravotního postižení. O prominutí/snížení poplatků může písemně požádat děkana příslušné fakulty/ředitele ústavu.
- c) Student se SP je oprávněn požádat děkana příslušné fakulty/ ředitele ústavu o prominutí poplatků za nadstandardní dobu studia v případě, že navýšení přímo souvisí s funkčními důsledky jeho zdravotního postižení.
- d) Prominutí poplatků, které bezprostředně souvisí s funkčními dopady zdravotního postižení, je plně v kompetenci děkana fakulty/ ředitele ústavu.

9 Ubytování a stravování studentů se specifickými potřebami

Student se SP, který má zájem o ubytování na vysokoškolských kolejích, podává elektronickou žádost o koleje standardním způsobem. Do žádosti má možnost uvést skutečnost, že je studentem se SP, případně požadavek na přidělení bezbariérového bytu.

- a) Pokud student prokáže zdravotní postižení výše popsanými doklady (viz čl. 1), ubytování na kolejích mu bude přiděleno přednostně dle pravidel uvedených v dokumentu Ubytování ve vysokoškolských kolejích UHK v platném znění (11).
- b) Odpovědnost za přednostní vyřízení žádosti nese UHK (resp. Správa vysokoškolských kolejí).
- c) Na ubytování na vysokoškolských kolejích není právní nárok. Proti rozhodnutí o vyřízení žádosti se nelze odvolat.
- d) UHK nabízí studentům se SP stravování v přístupném objektu, se kterým má uzavřený smluvní vztah.

10 Servisní opatření

UHK průběžně usiluje o přístupnost prostor, vnitřních informačních a jiných systémů, s nimiž pracuje jako s prostředky své výuky (např. systémy studijní agendy, e-learningová prostředí aj.). Tyto systémy mají splňovat základní technické požadavky na bezbariérové prostředí. Specializované podpůrné služby jsou studentům se SP na UHK poskytovány Střediskem Augustin. Níže je uvedena základní charakteristika jednotlivých služeb (příloha 2). Jejich formy a způsob realizace jsou blíže specifikovány ve Standardu činnosti Střediska Augustin.

10.1 Podmínky technického a technologického zázemí

Podmínky ke studiu, prověřování a hodnocení výsledků studia z hlediska technického a technologického zázemí charakterizuje především:

- a) *Bezbariérové prostory, zejména technická opatření, která umožňují překonávat fyzické bariéry bez improvizovaných jednorázových řešení (např. šikmá rampa, výtah potřebných rozměrů, orientační prvky, blízkost bezbariérových toalet aj.).*
- b) *Technické a technologické vybavení (kompenzační pomůcky, informační technologie aj.) pro zabezpečení standardních služeb garantovaných školou (zejména pro zpracování studijní literatury: např. skenery, OCR pro digitalizaci textů, tiskárny aj.).*

10.2 Zpracování a zpřístupnění studijní literatury

Zpracování neboli adaptace studijní literatury představuje souhrn technických opatření a postupů, jejichž výsledkem je studijní literatura ve formátu přístupném pro studenty se SP (14).

Alternativní formáty zohledňují pracovní postupy, stejně jako technické a smyslové možnosti studentů se SP.

Službu zpřístupnění studijní literatury zprostředkovává Středisko Augustin ve spolupráci s vyučujícím předmětu, Univerzitní knihovnou a Nakladatelstvím Gaudeamus (9).

S ohledem na druh specifických potřeb studenta se SP jsou zpracovávány následující formáty výstupů:

Studenti se zrakovým postižením

- digitalizovaný dokument (editovatelný elektronický dokument, needitovatelný elektronický dokument, hmatový dokument nebo elektronický audiální dokument);

Studenti se sluchovým postižením

- videodokument nebo elektronický editovatelný dokument, v němž je zpřehledněna a případně zvýrazněna struktura dokumentu;

Studenti s pohybovým postižením

- elektronický editovatelný dokument, příp. elektronický needitovatelný dokument;

Studenti se specifickými poruchami učení

- elektronický editovatelný dokument, v němž je zpřehledněna a případně zvýrazněna struktura dokumentu, případně do něj takové zásahy provádí student.

Přístup k existujícím elektronickým dokumentům v Univerzitní knihovně má student se SP poté, co ve Středisku Augustin podepíše prohlášení o důvěrném zacházení s dokumenty⁴.

⁴ Dle autorského zákona (121/2000 Sb., §37) mohou být rozmnoženy vydaného díla zhotoveny výhradně pro potřeby osob se zdravotním postižením k nevýdělečným účelům v rozsahu odůvodněném jejich zdravotnímu postižení.

10.3 Asistenční služba

V širším smyslu se asistenční službou rozumí koordinovaný komplex prováděných aktivit, jejichž cílem je zpřístupnění vysokoškolského studia studentům se SP.

Asistenční služby jsou poskytovány v případě, že není možné využít adaptivních technologií, které by umožnily samostatnou participaci studenta se SP v daném studijním předmětu. Asistent poskytuje pouze nezbytně nutnou míru podpory a musí respektovat zásady rovného přístupu ke studiu. Využití služby nesmí studenta se SP jakkoli zvýhodňovat ve srovnání s intaktními studenty, zkreslovat jeho studijní výsledky nebo kompetence pro praktické uplatnění.

Formy: osobní asistence, studijní asistence, prostorová orientace.

10.4 Zapisovatelský a vizualizační servis

Zapisovatelský a vizualizační servis jsou opatření, která:

- kompenzují funkční dopady sluchového postižení u osob se sluchovým postižením, které používají verbální jazyk, případně uživatelů znakového jazyka;
- kompenzují fyzická omezení při písemném záznamu mluveného projevu v případě studentů s pohybovým postižením (12).

Formy: obsahový zápis, přepis mluvené řeči v reálném čase.

Specifickou formou vizualizace je znakovaná čeština.

10.5 Tlumočnický servis

Tlumočnický servis zprostředkovává komunikaci mezi uživateli českého znakového jazyka a slyšícími uživateli mluveného jazyka prostřednictvím tlumočnicka znakového jazyka (4).

10.6 Individuální výuka

Individuální výuku lze chápat jako intervenční opatření, jímž se v odůvodněných případech zajišťuje smyslová nebo fyzická přístupnost přímé výuky studentům se SP. Individuální výuka není určena ke kompenzaci nedostatečné připravenosti z nižších stupňů vzdělávání, ani k nahrazování klasické formy výuky. Slouží pouze jako doplněk běžného studijního režimu, jehož účelem je vyrovnání studijních podmínek.

Individuální výuka má převážně formu individuální konzultace s vyučujícím.

10.7 Speciálně pedagogické poradenství a podpora při nácviu studijních a pracovních strategií

Speciálně pedagogické poradenství je služba určená studentům se SP v případě edukačních problémů.

V rámci speciálně pedagogické podpory lze provádět nácvik studijních a pracovních strategií, které studentům se SP umožní v co největší možné míře kompenzovat své pohybové, smyslové či kognitivní postižení. Služba navazuje na základní specifické dovednosti studenta se SP, které jsou definované jako minimální kompetence (příloha 3).

10.8 Psychologické poradenství

Psychologické poradenství je služba, kterou mohou studenti – a to jak studenti intaktní, tak studenti se SP - využít v případě obtíží psychického rázu, zejm. při problémech v komunikaci, vztazích, integraci do vysokoškolského prostředí apod. Psychologické poradenství na UHK poskytuje Pedagogicko-psychologická poradna (5) a Psychoterapeuticko-duchovní poradna (8).

11 Poskytování podpůrných služeb

- a) Uchazeč/student se SP není oprávněn k využívání podpůrných služeb pokud:
 - nárok na poskytování podpůrných služeb nevznikl;
 - nárok na poskytování podpůrných služeb zanikl.
- b) Nárok na poskytování podpůrných služeb zanikne, pokud uchazeč/student se SP jedná v rozporu se Zákonem o vysokých školách, vnitřními předpisy UHK a/nebo jejich součástí.

Využívá-li student se SP podpůrné služby, je povinen respektovat pravidla pro organizaci podpory, která jsou vymezena v rektorském výnosu a v tomto Metodickém pokynu.

Míra poskytnutí podpůrných služeb je podmíněna výší příspěvku přiděleného MŠMT na dané aktivity pro daný akademický rok. V případě ponížení příspěvku si UHK vyhrazuje právo omezit externě zajišťované služby.

12 Závěrečná ustanovení

Metodický pokyn nabývá platnosti dnem podpisu a účinnosti od 1. 3. 2013.

V Hradci Králové dne 28. února 2013

PaedDr. Monika Žumárová, Ph.D.
prorektorka pro strategii a rozvoj

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. CIMLEROVÁ, P., POKORNÁ, D., CHALUPOVÁ, E., a kol. *Diagnostika specifických poruch učení u adolescentů a dospělých osob*. IPPP 2007. ISBN 978-80-86856-41-4.
2. *Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti UHK pro období 2011 – 2015*. [online]. [cit. 08. 07. 2012]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/o-univerzite/uredni-deska/uredni-deska-uhk/Stranky/default.aspx>.
3. *Dodatek č. 2 k „Pravidlům pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, č. j. 2434/2011-33“ a příloha 2 specifikující financování zvýšených nákladů na studium studentů se specifickými potřebami (č.j.: 23 728/2011-30)*. [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/18715_1_1/
4. *Etický kodex České komory tlumočnicků znakového jazyka ČKTZJ o.s., Praha 2010 – 2011*. [online]. [cit. 09. 07. 2012]. Dostupné z: <http://www.praha.cun.cz/index.php?clanek=5>
5. *Pedagogicko-psychologická poradna*. [online]. [cit. 20. 01. 2013]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/rektorat/poradenske-centrum/pedagogicko-psychologicka-poradna/Stranky/default.aspx>
6. *Podpora uchazečům a studentům se specifickými potřebami na Univerzitě Hradec Králové*. Rektorský výnos č. 13/2012. [online]. [cit. 20. 01. 2013]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/o-univerzite/uredni-deska/uredni-deska-uhk/Documents/Řídící%20akty/Rektorské%20výnosy/2012/13%20-%20Podpora%20uchazečům%20a%20studentům%20se%20specifickými%20potřebami%20na%20UHK.pdf>
7. *Poradenské centrum UHK*. [online]. [cit. 20. 01. 2013]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/rektorat/poradenske-centrum/Stranky/default.aspx>
8. *Psychoterapeuticko-duchovní poradna*. [online]. [cit. 20. 01. 2013]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/rektorat/poradenske-centrum/psychoterapeuticko-duchovni-poradna/Stranky/default.aspx>
9. *Standard činnosti Střediska Augustin* [online]. [cit. 01. 02. 2013]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/augustin>
10. *Středisko podpory pro studenty se specifickými potřebami Augustin*. [online]. [cit. 01. 02. 2013]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/augustin>
11. *Ubytování na vysokoškolských kolejích Univerzity Hradec Králové v akademickém roce 2012-2013 (harmonogram) prostřednictvím edukačních nástrojů Střediska Augustin*. [online]. [cit. 20. 01. 2013]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a->

*pracoviste/rektorat/vysokoskolske-koleje/informace-pro-zadatele-o-
ubytovani/Documents/Harmonogram%20pro%20akademický%20rok%20
02012-2013.pdf*

12. *Zákon č. 155/1998 Sb. „o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob“, § 6 ve znění zákona č. 384/2008 Sb., vč. Dodatku 2, s. 28. [online]. [cit. 09. 07. 2012]. Dostupné z: <http://cun.cz/index.php?clanek=8>*
13. *Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. [online]. [cit. 09. 07. 2012]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/oou/>*
14. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) 121/2000 Sb. § 37. [online]. [cit. 09. 07. 2012]. Dostupné z: http://www.nkp.cz/o_knihovnach/AutZak/Index.htm?SID=9193526901101E4470C70B73407F8BFC*
15. *Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. § 86 [online]. [cit. 09. 07. 2012]. Dostupné z: http://i.iinfo.cz/urs-att/p_100-88-112397468652608.htm?SID=76135A849E44337CE77D83E893945BDA*
16. *Zákon o vysokých školách 111/1998 Sb. §1, písm. b). [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/12768>*
17. *Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. § 67 [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z [www:](http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/zakon_c._435-2004_sb.pdf) http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/zakon_c._435-2004_sb.pdf*
18. *Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů. Předpis č. 329/2011 Sb. § 34. [online]. [cit. 20. 01. 2013]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-329>*
19. *Analýza vhodnosti studijních oborů pro studenty se SP vzhledem k druhu a stupni zdravotního postižení či znevýhodnění.*

Seznam příloh

Příloha 1

Definice priorit a strategie změny v podpoře uchazečů a studentů se SP na UHK

Příloha 2

Typologie postižení studentů se SP pro účely poskytování služeb vyrovnávajících podmínky studia na UHK

Příloha 3

Minimální kompetence kladené vysokou školou na studenta se SP

DEFINICE PRIORIT A STRATEGIE ZMĚNY V PODPOŘE UCHAZEČŮ A STUDENTŮ SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI NA UHK

ÚVOD

V rámci současných diskuzí o terciárním vzdělávání se na jedné straně hovoří o změně financování terciálního školství jako takového - o spoluúčasti studentů, o podílení se soukromého kapitálu na financování vysokých škol atp., což s sebou nese otázku, jak bude zaručována přístupnost vysokoškolských institucí a programů a zda tímto nebude docházet k diskriminaci práv potenciálních studentů - jak intaktních, tak studentů se specifickými potřebami (dále jen se SP).

Na straně druhé však dochází k postupné realizaci vybraných kroků v oblasti zpřístupňování terciálního vzdělávání osobám se specifickými potřebami – k odstraňování či zmírňování bariér ve fyzickém prostředí, v oblasti informačních technologií či v organizaci vzdělávání. Tento trend odpovídá dikci dokumentů Evropského společenství a dalších mezinárodních autorit.

Univerzita Hradec Králové vnímá požadavek systémové podpory složené ze standardních opatření a služeb jako jeden ze svých dlouhodobých záměrů. V této souvislosti byl v roce 2012 zahájen projekt ESF, jehož cílem je standardizace podmínek studia studentů se SP na UHK.

Cílem tohoto dokumentu je formulovat východiska ke standardizaci podpory studentů se specifickými potřebami na UHK a definovat priority a strategie, které budou při této podpoře uplatňovány.

Dokument je strukturován do 4 úrovní:

- 1) analýza standardních podmínek zpřístupnění podpory studentům se SP v ČR a jejich legislativní ukotvení;
- 2) analýza doporučení „Národního plánu vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010 - 2014“ vydaného Národní radou zdravotně postižených¹;
- 3) analýza dokumentů MŠMT, zejm. deklarované podmínky pro financování zvýšených nákladů na studium studentů se SP vyplývajících ze zdravotního postižení;

¹ Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010 - 2014, Praha 2010, ISBN 978-80-7440-024-7.

- 4) zhodnocení stávající úrovně podpory studentů se SP na UHK a vytyčení cílů a úkolů pro změnu priorit a strategie standardizace podpory studentů se SP na UHK.

1 IMPLEMENTACE PRÁVA NA VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ/ROVNOST PŘÍSTUPU KE VZDĚLÁNÍ JAKO LIDSKÉ PRAVO

Rovnost přístupu ke vzdělání nejen studentům se SP zajišťuje Listina základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky. Listina v §33 uvádí, že *„Každý má právo na vzdělání. Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností a možností společnosti též na vysokých.“*

Ve srovnání s předškolním, základním, středním a vyšším odborným školstvím, pro které platí od roku 2002 Směrnice MŠMT k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení, je situace studentů se specifickými potřebami z důvodu zdravotního postižení na vysokých školách podstatně méně jasně vymezena. Implicitně bývá spojována právě s dokumenty upravujícími rovnost vzdělávacích příležitostí².

2 LEGISLATIVNÍ PŘEDPISY UPRAVUJÍCÍ STUDIUM STUDENTŮ SE SP NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

1.1 Zákon o vysokých školách

Zákon o vysokých školách 111/1998 Sb. v platném znění stanovuje v úvodním ustanovení, že vysoké školy *„umožňují v souladu s demokratickými principy přístup k vysokoškolskému vzdělání, získání odpovídající profesní kvalifikace a přípravu pro výzkumnou práci a další náročné odborné činnosti“*.

V souladu s §21 mezi další povinnosti veřejné vysoké školy patří *„činit všechna dostupná opatření pro vyrovnání příležitostí studovat na vysoké škole“*.

Specifická situace vysokých škol v ČR je díky dosud neexistující centrální legislativě pro oblast specifických potřeb vysokoškolských studentů nejednotná a přechodně je nahrazena lokální administrativou VŠ. Z této situace vyplývá odlišnost přístupu a způsobu řešení na jednotlivých VŠ³.

² In: „Analýza současné situace studentů se specifickými nároky na vysokých školách“. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/0vzdelavani/analiza-soucasne-situace-studentu-se-specifickymi-naroky-na>.

³ Přístupy a způsoby řešení na jednotlivých VŠ. Dostupné z: <http://www.napiv.cz/download.php?document=61>.

1.2 Financování zvýšených nákladů na studium studentů se SP

Díky řadě projektových opatření financovaných zejména ze zdrojů MŠMT vznikala v minulém desetiletí servisní pracoviště poskytující podpůrné služby pro studenty se SP. Díky tomuto nejednotnému řešení je v současnosti na některých vysokých školách (i bez centrální legislativy) situace paradoxně lepší než na školách nižších stupňů a odpovídá integrační úrovni zakládajících zemí EU⁴.

Nově se MŠMT zavazuje k financování zvýšených nákladů na studium studentů se SP⁵. Vysoká škola, která se uchází o příspěvek, je povinna zanést (na základě písemného informovaného souhlasu studenta) údaje o typu postižení každého studenta do evidence Sdružených informací matrik studentů (SIMS).

Samostatnou písemnou žádost veřejné vysoké školy o poskytnutí prostředků na podporu financování zvýšených nákladů na studium studentů se SP (dále jen „žádost“), předkládanou ministerstvu, podepisuje rektor dané vysoké školy. Mezi podmínky udělení příspěvku patří *vytvoření podmínek a předpokladů k zajišťování studia studentů se SP dle metodického standardu*, zejm.:

- garance minimálního technického a technologického zázemí a jeho přístupnost studentům se SP;
- garance poskytování služeb uspokojujících specifické potřeby a nároky studentů;
- garance zveřejňování výstupů poskytovaných služeb tam, kde je veřejná dostupnost součástí minimálního standardu⁶.

1.3 Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol pro rok 2012

Konkretizace a sjednocení poskytované podpory studentům se SP studujících na veřejných vysokých školách je v současnosti předmětem připravované reformy vysokého školství a zákona o terciálním vzdělávání (konkrétně MŠMT v Aktualizaci dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol pro rok 2012) se zavazuje, že vytvoří nový způsob finanční podpory studia osob se SP

⁴ Národní akční plán inkluzivního vzdělávání - Teze pracovní skupiny vysokých škol. Dostupné z: <http://www.napiv.cz/download.php?document=61>.

⁵ Pravidla pro poskytování příspěvků vymezuje dokument č.j. 2 434/2011 a jeho dodatek č. 2 č.j. 23 728/2011-30).

⁶ Dodatek č. 2 k „Pravidlům pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, č.j. 2 434/2011-33 ze dne 28. Ledna 2011“, specifikující financování zvýšených nákladů na studium studentů se specifickými potřebami (č.j.: 23 728/2011-30).

včetně metodického pokynu k zajištění minimálního standardu poskytování souvisejících služeb⁷.

1.4 Další legislativní předpisy ovlivňující situaci studentů se SP na vysokých školách

Mezi dokumenty ovlivňující přístup studentů se SP ke studiu VŠ je třeba zdůraznit následující:

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (dále jen „Úmluva“), kterou v prosinci 2006 schválilo Valné shromáždění Organizace spojených národů, ratifikovala Česká republika v září 2009. Úmluva navazuje na sedm již existujících lidskoprávních úmluv OSN. Nezakládá žádná nová práva, pouze ukládá za povinnost důsledné naplňování existujících lidských práv a svobod z hlediska osob se zdravotním postižením.

Akční plán na podporu práv a plného zapojení osob se zdravotním postižením do společnosti: zlepšení kvality života osob se zdravotním postižením v Evropě 2006 - 2015. Doporučení Rady Evropy bylo schváleno na zasedání delegátů ministrů dne 5. dubna 2006⁸.

Střednědobá koncepce státní politiky vůči občanům se zdravotním postižením obsažená v části III materiálu č. j. 720/04⁹.

Strategie systémového zpřístupňování vysokoškolského vzdělávání studentům se zdravotním postižením v ČR byl schválen dne 27. 5. 2010. Materiál Vládního výboru pro zdravotně postižené občany (odborné skupiny pro vzdělávání) obsahuje všechny klíčové kroky a doporučení k potřebným opatřením¹⁰.

Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010 - 2014 (dále jen „Národní plán“) byl schválen vládou a je závazný. Jedná se o nástroj státu, kterým se realizují opatření vyplývající z podpisů mezinárodních úmluv. V rámci plnění Národního plánu MŠMT schválilo materiál č.j. 20 651/2010-27 „Rozpis úkolů vyplývajících pro rezort

⁷ <http://www.msmt.cz/file/16146>.

⁸ Akční plán na podporu práv a plného zapojení osob se zdravotním postižením do společnosti. Dostupné z: [http://www.coe.int/t/e/social_cohesion/soc-sp/Rec\(2006\)5%20Czech%20Republic.pdf](http://www.coe.int/t/e/social_cohesion/soc-sp/Rec(2006)5%20Czech%20Republic.pdf).

⁹ Střednědobá koncepce státní politiky vůči občanům se zdravotním postižením. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/vzpo/dokumenty/strednedoba-koncepce-statni-politiky-vuci-obcanum-se-zdravotnim-postizenim-6473/>.

¹⁰ Strategie systémového zpřístupňování vysokoškolského vzdělávání studentům se zdravotním postižením v ČR. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/vzpo/dokumenty/strategie-systemoveho-zpristupnovani-vs-vzdelavani-studentum-se-zdravotnim-postizenim-v-cr-73391/>.

školství z vládního usnesení č. 253/2010. Tento rozpis počítá s vypracováním Minimálních standardů přístupnosti vysokoškolského studia v kontextu zdravotního postižení a Metodiky MŠMT k zajištění rovného přístupu k vysokoškolskému vzdělávání pro osoby se zdravotním postižením. Metodika objasní podmínky přístupnosti vysokoškolského vzdělávání, včetně postupů pro jeho vytváření, a dále kritéria přístupnosti studijních programů. Metodika je podpůrným nástrojem pro realizaci přístupného studia institucím v oblasti terciálního vzdělávání.

Rozpis úkolů také počítá se zabezpečením financování zvýšených nákladů na studium studentů se SP vyplývajících ze zdravotního postižení (jeho doporučení jsou v souladu s výše uvedeným „dodatkem“).

Vybrané předpisy týkající se studia či zaměstnání osob se SP

- Zákon č. 384/2008 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých kromě jiného v úvodním ustanovení říká, že *„neslyšící a hluchoslepe osoby mají právo svobodně si zvolit z komunikačních systémů uvedených v tomto zákoně ten, který odpovídá jejich potřebám. Jejich volba musí být v maximální možné míře respektována tak, aby měly možnost rovnoprávného a účinného zapojení do všech oblastí života společnosti i při uplatňování jejich zákonných práv“*. Dále je stanoveno, že *„neslyšícím a hluchoslepým osobám mají právo na vzdělávání s využitím komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob“* (§7) a že *„neslyšícím a hluchoslepým žákům středních škol a neslyšícím a hluchoslepým studentům vyšších odborných škol a vysokých škol, jsou tlumočnické služby poskytovány bezplatně za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem“* (§8).
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách;
- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti – rovné příležitosti všem fyzickým osobám ucházejícím se o zaměstnání;
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů;
- Vyhláška č. 524/2004 Sb., o akreditaci zařízení k provádění rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání;
- Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací.
- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském – pro potřeby podpory studentů se SP zejména ve vztahu ke studijním textům v elektronické podobě

3 OPATŘENÍ VYSOKÝCH ŠKOL ZOHLEDŇUJÍCÍ STUDIUM OSOB SE SP

MŠMT zadalo v roce 2010 společnosti Alevia s.r.o. ke zpracování analýzy aktuální situace studentů se SP na vysokých školách. Jejím předmětem je jednak popis současného stavu v zajištění studia studentů se SP na všech veřejných a soukromých vysokých školách (počty studentů dle různých nároků studijních programů, technické a materiální vybavení vysoké školy pro studenty se specifickými nároky, služby poskytované těmto studentům apod.), dále finanční náročnost a možné zdroje financování specifických nároků studentů a legislativní předpisy (včetně vnitřních předpisů vysokých škol) vztahujících se k problematice studentů se specifickými nároky. Součástí analýzy je také doporučení pro vysoké školy a instituce státní a veřejné správy.

Z analýzy vyplývá, že v současné době studuje na vysokých školách přibližně 1 100 studentů se SP. Tuto hodnotu je však ve vztahu ke skutečnému počtu studentů se třeba považovat spíše za orientační. Celkový počet studentů se SP, který vyžaduje nějakou formu podpory ze strany vysoké školy, je velmi obtížně zjištělný. Ne všichni studenti, kteří s ohledem na určitý typ svého postižení pomoc potřebují, vysokou školu informují a podporu z její strany očekávají. Všechny veřejné vysoké školy počítají se zapojením studentů se SP, což se projevilo zejména realizací následujících opatření: plánování zpřístupňování v dlouhodobém záměru VŠ, poskytování poradenských a informačních služeb, odstraňování architektonických bariér a v neposlední řadě vybaveností speciálními kompenzačními pomůckami pro překonávání informační a komunikační bariéry pro studenty se smyslovým postižením¹¹.

3.1 Situace na UHK v oblasti poskytování podpory studentům se SP

Univerzita Hradec Králové respektuje Zákon o vysokých školách (výše zmíněný §21) a zavazuje se „*činit všechna dostupná opatření pro vyrovnání příležitostí studovat na vysoké škole*“.

Ve Statutu UHK deklaruje splnění následujících podmínek:

V části druhé „Činnost UHK“ se zavazuje:

- v Čl. 5 *Studijní činnost* - k vytváření optimálních podmínek pro studijní činnost svých studentů (odst. 4);

¹¹ In.: Analýza současné situace studentů se specifickými nároky na vysokých školách. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/analyza-soucasne-situace-studentu-se-specifickymi-naroky-na>.

- v Čl. 6 *Pedagogická činnost* - pedagogickou činnost organizovat tak, aby tato umožňovala studentům naplnit všechny podmínky studia při uplatnění akademické svobody studia a vědeckého bádání (odst. 3);
- v Čl. 7 *Vědecká a umělecká činnost* - vytvářet podmínky pro vědeckou činnost svých akademických pracovníků a studentů (odst. 3).

V části šesté „Studenti, akademičtí pracovníci a zaměstnanci“:

- v Čl. 20 „Studenti UHK“ uvádí, že další práva a povinnosti studentů UHK vymezuje:
 - Studijní a zkušební řád UHK;
 - Organizační směrnice děkana, ředitele vysokoškolského ústavu, nebo studijní a zkušební řád fakulty, pokud je v souladu s §33 odst. 2 zákona dalším vnitřním předpisem fakulty, stanoveným ve statutu fakulty;
 - Knihovní a výpůjční řád UHK;
 - Kolejní a ubytovací řád UHK;
 - Statut UHK;
 - statuty fakult;
 - další platné předpisy (odst. 4).

V části třetí „Organizační struktura UHK“:

- v Čl. 11 „Členění UHK“ uvádí, že pro realizaci svého poslání se UHK člení na tyto součásti:
 - fakulty;
 - vysokoškolské ústavy;
 - rektorát;
 - účelová zařízení a jiná pracoviště UHK (odst. 1)¹².

Mezi účelová zařízení a jiná pracoviště UHK (dle Čl. 13) patří mimo jiné i Poradenské centrum Univerzity Hradec Králové, které se člení do tří subjektů, jimiž jsou Pedagogicko-psychologická poradna, Středisko podpory pro studenty se SP Augustin a Psychoterapeuticko-duchovní poradna¹³. Rozpis činností účelových a jiných pracovišť UHK upravuje Organizační a vnitřní řád UHK.

3.1.1 Pedagogicko-psychologická poradna

Pedagogicko-psychologická poradna zastává úlohu místa prvního, bezplatného kontaktu pro studenty a zaměstnance UHK, kde může dojít k vyřešení

¹² <http://www.uhk.cz/cs-cz/o-univerzite/uredni-deska/uredni-deska-uhk/Documents/Statut%20UHK.pdf>.

¹³ <http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/rektorat/poradenske-centrum/Stranky/default.aspx>.

drobnějších obtíží klienta anebo k jeho kontaktování se specialistou v potřebné oblasti. Poradna poskytuje následující služby:

- studijní problémy (problematika adaptace na nový typ učiva, volba povolání, téma ze zkoušek apod.);
- informační servis (o existujících zařízeních, odbornících pracujících ve výše uvedených oborech);
- vztahové problémy (s rodiči, s partnery, s vrstevníky);
- psychické potíže (jakéhokoliv druhu);
- právní poradenství;
- péče o handicapované studenty (pomoc ve smyslu jejich integrace do skupiny)¹⁴.

K významným aktivitám Poradenského centra UHK patří vedle poradenské činnosti také organizování akcí zaměřených na zprostředkování zkušenosti studentů se SP jejich kolegům bez postižení a podporu vzniku kontaktů a spolupráce těchto dvou cílových skupin¹⁵.

3.1.2 Středisko podpory studentů se SP Augustin

Středisko Augustin je zaměřeno na podporu uchazečů a studentů se SP v průběhu celého studia. Poskytováním informační, konzultační, koordinační, evidenční, metodické pomoci a servisu se tak snaží vyrovnávat příležitost svých klientů ke studiu a zabezpečovat předcházet vzniku krizových situací spojených se studiem. Mezi stěžejní činnosti střediska patří: poradenství, asistence, digitalizace a zvětšování studijních materiálů, technická podpora, zprostředkování tlumočení, řešení architektonických bariér, poradenské a edukační aktivity pro akademickou obec. Pravidelnými spolupracovníky střediska jsou odborní poradci z Katedry pedagogiky a psychologie a Katedry speciální pedagogiky a proškolení dobrovolníci z řad studentů, pedagogů a dalších pracovníků¹⁶.

3.2 Silné a slabé stránky stávající podpory studentů s SP na UHK

Na základě uvedených informací lze konstatovat pozitivní skutečnosti týkající se podpory studentů se SP. Základní zakotvení podpory těchto studentů je již zaneseno ve statutárních dokumentech UHK. Univerzita je rovněž schopna poskytovat podpůrné služby prostřednictvím účelových zařízení. Stěžejním

¹⁴ <http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/rektorat/poradenske-centrum/pedagogicko-psychologicka-poradna/Stranky/default.aspx>.

¹⁵ Viz např. projekt financovaný MŠMT Rozvoj inkluзивity akademického prostředí UHK pracovně nazvaný „Sdílíme zkušenosti“.

¹⁶ Středisko podpory pro studenty se specifickými potřebami Augustin. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/rektorat/poradenske-centrum/augustin/Stranky/default.aspx>.

nedostatkem, který by do budoucna bránil čerpání příspěvků a dotací MŠMT¹⁷, je absence standardního mechanismu poskytování této podpory.

Ve svém Dlouhodobém záměru a jeho aktualizaci pro rok 2012 se UHK zavazuje k rozvoji a inovaci „*informačních, komunikačních a audiovizuálních technologií s vazbou na vzdělávání, výchovu, řídicí proces, tvůrčí a vědecko-výzkumnou činnost i podporu osob se speciálními potřebami.*“¹⁸ Je tedy zapotřebí vytvořit standardní podmínky pro poskytování podpory studentů se SP na UHK a zakotvit je do svých právních norem. Nastíněná inovace se neobejde bez vymezení konkrétní metodiky poskytování podpory.

UHK rovněž plánuje podporovat „*zvýšení odborných kompetencí pracovníků s cílem rozšíření nabízených služeb a vzájemné provázání činností všech poradenských subjektů sdružených v poradenském centru UHK.*“ (tamtéž). V rámci projektu ESF¹⁹ dojde k proškolení klíčových akademických pracovníků, kteří budou na poskytování podpory studentům se SP participovat. Edukace proběhne v letech 2013 - 14 formou e-learningového edukačního kurzu. Mimoto mohou členové akademické obce využívat vzdělávacích a zážitkových workshopů a individuálních konzultací.

Mimo již uvedené aktivity připravuje Pedagogicko-psychologická poradna UHK poskytování kariérového poradenství uchazečům se SP o studium. Pro tuto cílovou skupinu je informace o podmínkách studia konkrétního studijního oboru, ale i nárocích na profesní kompetence a možnosti dalšího uplatnění v příslušném oboru velice cenné.

3.3 Strategie standardizace podpory studentů se SP na UHK

Základní kroky inovace zpřístupnění studia studentů se SP na UHK proběhne prostřednictvím následujících kroků:

- Analýzy vhodnosti studijních oborů pro studenty se SP vzhledem k druhu a stupni zdravotního postižení či znevýhodnění.
- Zpracování typologie vhodných a nevhodných studijních programů.
- Vytvoření Standardu podpory studentů se SP na UHK a začlenit ho do vnitřních norem UHK.
- Vytvoření metodiky procesu poskytování podpory studentům se SP (organizační proces podpory při konkrétních formálních situacích)

¹⁷ Podle Dodatku č. 2 k „Pravidlům pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám MŠMT na poskytování této podpory.“

¹⁸ V podkapitole 2.1 „Kvalita a relevance“. Dostupné z: [http://www.uhk.cz/cs-cz/o-univerzite/uredni-deska/uredni-deska-uhk/Documents/Dlouhodobý%20záměr/08%20-%20DZ%20-%20aktualizace%20na%20rok%202012%20\(schváleno%20Akademickým%20senátem%20UHK%205.října%202011\).pdf](http://www.uhk.cz/cs-cz/o-univerzite/uredni-deska/uredni-deska-uhk/Documents/Dlouhodobý%20záměr/08%20-%20DZ%20-%20aktualizace%20na%20rok%202012%20(schváleno%20Akademickým%20senátem%20UHK%205.října%202011).pdf).

¹⁹ Zkvalitnění a rozšíření možnosti studia na Univerzitě Hradec Králové pro studenty se specifickými potřebami (CZ.1.07/2.2.00/29.0004).

a úkonech jako např. zápis, přijímací řízení, podpora při plnění požadavků jako zápočet, zkouška aj.) a začlenit ji do vnitřních norem UHK.

- Zpracování mechanismu praktického ověřování účinnosti podpory uchazečů a studentů se SP ze strany UHK.
- Realizovat předvýzkum zjišťující současnou účinnost podpory studentům se SP na UHK.
- Zpracovat informační a metodický manuál ke zvyšování kompetencí zaměstnanců UHK (tištěný text).
- Vytvořit informační brožuru pro veřejnost (tištěný informační materiál)
- Vytvořit a realizovat edukační e-learningový kurz pro klíčové pracovníky UHK.
- Poskytovat individuální konzultace zaměstnancům UHK.
- V závislosti na edukačním kurzu realizovat výzkum zjišťující připravenost akademických pracovníků a zaměstnanců UHK k poskytování adekvátní podpory studentům se SP na UHK.
- Proškoleným zaměstnancům UHK vydat osvědčení o absolvování kurzu.
- Zpracovat a publikovat zprávy o výsledcích inovace podmínek pro studium pro uchazeče a studenty se SP na UHK.

ZÁVĚR

Inovace standardu a metodiky podpory studentů se SP na UHK je naplánována na období 2012 - 2015 v rámci projektu ESF - Zkvalitnění a rozšíření možnosti studia na Univerzitě Hradec Králové pro studenty se specifickými potřebami (CZ.1.07/2.2.00/29.0004). Předpokládaným cílovým stavem je upravené prostředí, vybavenost kompenzačními pomůckami a technologiemi překonávajícími komunikační a informační deficit, adaptované vybrané studijní texty, standardní mechanismy řešení formálních studijních situací jako přijímacích, průběžných a státních závěrečných zkoušek, standardní obsah a forma poradenských a podpůrných služeb, osvěta a edukace akademické obce a klíčových zaměstnanců UHK. Je reálným předpokladem, že komplexní řešení zpřístupnění studia napomůže zvýšení úspěšnosti uchazečů a studentů se SP na UHK i kvality jejich akademického života. Zároveň lze doufat, že změna ovlivní i celkovou atmosféru na UHK a tím nepřímou napomůže lepší připravenosti zejména budoucích pedagogů na případné integrace žáků a studentů se SP v hlavním vzdělávacím proudu v jejich budoucí praxi. Standardizací podmínek

studia studentů se SP se UHK zařadí mezi vysoké školy respektující evropský vývoj v dané problematice.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. *Akční plán na podporu práv a plného zapojení osob se zdravotním postižením do společnosti: zlepšení kvality života osob se zdravotním postižením v Evropě 2006 - 2015.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: [www.coe.int/t/E/Social_Cohesion/soc-sp/Rec\(2006\)](http://www.coe.int/t/E/Social_Cohesion/soc-sp/Rec(2006))
2. *Aktualizace Dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol pro rok 2012.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/16146>
3. *Analýza současné situace studentů se specifickými nároky na vysokých školách Alevia 2010.pdf.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: www.msmt.cz/vzdelavani/analyza-soucasne-situace-studentu-se-specifickymi-naroky-na
4. *Dlouhodobý záměr UHK – aktualizace na rok 2012.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/o-univerzite/uredni-deska/uredni-deska-uhk/Documents>
5. *Dodatek č. 2 k „Pravidlům pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, č.j. 2 434/2011-33 ze dne 28. ledna 2011“, specifikující financování zvýšených nákladů na studium studentů se specifickými potřebami (č.j.: 23 728/2011-30).* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: www.radavs.cz/prilohy/9s7_R_Metodikafinancovani SSP.doc
6. *Listina základních práv a svobod.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>
7. *Metodický pokyn MŠMT pro financování zvýšených nákladů na studium studentů se specifickými potřebami vyplývajícími ze zdravotního postižení - č.j. 2 434/2011 a jeho dodatek č. 2 - č.j. 23 728/2011-30.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: [www.senat.tul.cz/pRVS/247pril3-MP-pro-financovani-SP-\(110825\).doc](http://www.senat.tul.cz/pRVS/247pril3-MP-pro-financovani-SP-(110825).doc)
8. *NAPIV. Teze pracovní skupiny vysokých škol.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.napiv.cz/download.php?document=61>
9. *Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010 – 2014.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z:

- <http://www.vlada.cz/cz/ppov/vvzpo/dokumenty/narodni-plan-vytvareni-rovných-prilezitosti-pro-osoby-se-zdravotním-postizením-na-období-2010---2014-70026/>
10. *Pedagogicko – psychologická poradna*. [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/rektorat/poradenske-centrum/pedagogicko-psychologicka-poradna/Stranky/default.aspx>
 11. *Poradenské centrum Univerzity Hradec Králové*. [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/rektorat/poradenske-centrum/Stranky/default.aspx>
 12. *Rozpis úkolů vyplývajících pro rezort školství z vládního usnesení* (dále jen „Rozpis úkolů“) a č. 253/2010 „Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010-2014“. [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Plneni-NPVRP-2010.doc
 13. *Směrnice MŠMT k integraci dětí a žáků se SVP do škol a školských zařízení – č.j. 13 710/2001 24 ze dne 6.6. 2002*. [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/socialni-programy/smernice-msmt-k-integraci-deti-a-zaku-se-specialnimi-vzdelavacimi-potrebami-do-skol-a-skolskych-zarizeni>
 14. *Strategie systémového zpřístupňování vysokoškolského vzdělávání studentům se zdravotním postižením v ČR*. [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/vvzpo/dokumenty/strategie-systemoveho-zpristupnovani-vs-vzdelavani-studentum-se-zdravotnim-postizenim-v-cr-73391/>
 15. *Středisko podpory pro studenty se specifickými potřebami Augustin*. [online]. [cit. 09. 07. 2012]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/rektorat/poradenske-centrum/augustin/Stranky/default.aspx>
 16. *Střednědobá koncepce státní politiky vůči občanům se zdravotním postižením*. [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/vvzpo/dokumenty/strednedoba-koncepce-statni-politiky-vuci-obcanum-se-zdravotnim-postizenim-6473/>
 17. *Úmluva o právech osob se zdravotním postižením*. [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/vvzpo/dokumenty/umluva-o-pravech-osob-se-zdravotnim-postizenim-70247/>
 18. *Vnitřní předpisy Univerzity Hradec Králové - úplné znění statutu Univerzity Hradec Králové ze dne 31. května 2011*. [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/o-univerzite/uredni-deska/uredni-deska-uhk/Documents>

19. *Úplné znění organizačního a vnitřního řádu Univerzity Hradec Králové ze dne 1. ledna 2013.* [online]. [cit. 20. 01. 2013]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/o-univerzite/uredni-deska/uredni-deska-uhk/Documents>
20. *Vyhláška č. 524/2004 Sb., o akreditaci zařízení k provádění rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-524-2004-sb-o-akreditaci-zarizeni-k-provadeni-rekvalifikace-uchazecu-o-zamestnani-a-zajemcu-o-zamestnani>
21. *Zákon č. 384/2008 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých v platném znění ze dne 20. 10. 2008.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://ruce.cz/clanky/506-zakon-o-komunikacnich-systemech-neslysicich-a-hluchoslepych-osob>
22. *Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském. Úplné znění zákona č. 121/2006 Sb. ze dne 7. dubna 2000. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.* [online]. [cit. 20. 05. 2012]. Dostupné z: http://www.cka.cc/pravni_predpisy/hlavni_zakony/zakon-c-121-2000-sb.-o-pravu-autorskem
23. *Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: http://www.oou.cz/index.php?file=personal_data_protection_zakon_101
24. *Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: https://sluzbyprevence.mpsv.cz/dok/zakon-108_2006.pdf
25. *Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací (tzv. antidiskriminační zákon).* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: www.docstoc.com/docs/52055484/Zkonk-prce-z.-.-2622006-Sb.-nb
26. *Zákon o vysokých školách 111/1998 Sb.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/12768>
27. *Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti – rovné příležitosti všem fyzickým osobám ucházejícím se o zaměstnání.* [online]. [cit. 12. 05. 2012]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/zakon_c._435-2004_sb.pdf

Příloha 2

Typologie postižení studentů se SP pro účely poskytování služeb vyrovnávajících podmínky studia na UHK

Servisní opatření/ Typ studenta	[A1] uživatel zraku	[A2] uživatel hmatu/hlasu	[B1] uživatel verb. jazyka	[B2] uživatel znak. jazyka	[C1] s postižením dolních konč.	[C2] s postižením horních konč.	[D] se SPU	[E] s psych. a chron. onemocněním
Zpřístupnění studijní literatury [II, III, IV] ²¹	NED	EEDI, HD, EAD	-	EEDII, EVD	-	EEDII	EEDII	-
Zapisovatelský/vizualizační servis [I]	-	-	SZ/AT	SZ, ObZ/ZČ	-	ObZ	-	-
Tlumočnický servis [I]	-	-	-	ZJ	-	-	-	-
Individuální výuka [V]	příležitostná	příležitostná/ přechodná	příležitostná	příležitostná/ přechodná/ soustavná	příležitostná/ přechodná/ soustavná	příležitostná	příležitostná/ přechodná	příležitostná
Studijní asistence [V]	příležitostná	jednorázová/ příležitostná/ pravidelná	jednorázová/ příležitostná	jednorázová/ příležitostná	příležitostná/ pravidelná	jednorázová/ příležitostná/ pravidelná	jednorázová/ příležitostná	příležitostná
Osobní asistence [VI]	příležitostná	příležitostná/ pravidelná	-	příležitostná	příležitostná/ pravidelná/ trvalá	příležitostná/ pravidelná/ trvalá	-	příležitostná
Prostorová orientace [VI]	jednorázová/ příležitostná	jednorázová/ příležitostná	-	-	jednorázová/ příležitostná	-	-	příležitostná
Diagnostika [II]	-	-	-	-	-	-	ano	-
Režijní opatření [I, V]	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Časová kompenzace [I, II, III, V]	ano	ano	ano	ano	-	ano	ano	ano

Minimální kompetence studentů se specifickými potřebami

Minimální kompetence studentů se specifickými potřebami jsou takové dovednosti a znalosti, které překračují dovednosti a znalosti studentů v hlavním vzdělávacím proudu a jsou nezbytné k zajištění inkluzivního vzdělávání.

UHK je oprávněná požadovat na studentovi se SP schopnost využívat speciální vědomosti a dovednosti přesahující rámec běžných požadavků. Jedná se především o pracovní postupy, jimiž student v co nejvyšší možné míře kompenzuje pohybové, smyslové či kognitivní postižení.

Minimální kompetence jsou zjišťovány v rámci vstupní diagnostiky (viz Metodický pokyn, článek 3).

Minimální kompetence studentů se specifickými potřebami jsou dle Dodatku č. 2 (č.j.: 23 728/2011-30) stanoveny následovně:

- 1 Obecnou minimální kompetencí všech studentů se specifickými potřebami je infromatická a technická gramotnost umožňující využití specifických adaptivních technologií a zajišťující maximální nezávislost na individuální asistenci.
- 2 Studenti se **zrakovým** postižením:
 - 2.1 V případě **uživatelů zraku** se jedná převážně o hardwarové a softwarové prostředky pro:
 - vizuální přizpůsobení vizuálních dokumentů tištěných i elektronických;
 - přizpůsobení aplikačního prostředí pro práci s dokumenty;
 - přizpůsobení systémového prostředí pro práci s aplikacemi;
 - student je schopen samostatné editace dokumentů (textových, symetrických tabulkových) určených pro vizuální tisk;
 - student je po úvodním seznámení a osvojení tras pohybu schopen samostatného pohybu a orientace v prostoru (pokud tomu nebrání přidružené pohybové nebo jiné postižení).
 - 2.2 V případě **uživatelů hmatu** se jedná převážně o:
 - znalost normy bodového písma (pokud jeho sledování nebrání zdravotní stav studenta) včetně specifické oborové normy a normy platné pro zápis jazyka, který je předmětem studia;

- schopnosti efektivní práce s hmatovými dokumenty vč. hmatové grafiky;
- znalost práce s odečítačem obrazovky, hmatovým displejem a hlasovým syntetizérem včetně syntézy jazyka, který je předmětem studia;
- student je schopen samostatné editace dokumentů textových i symetrických dokumentů tabulkových, určených pro vizuální tisk i dokumentů určených pro hmatový tisk;
- student je na základě úvodního seznámení s prostorem schopen samostatného pohybu a orientace (pokud tomu nebrání přidružené pohybové nebo jiné postižení) za pomoci bílé hole, případně vodícího psa.

3 Studenti se **sluchovým** postižením:

- schopnost efektivní práce s psaným textem - jeho překladem, strukturováním, kontrolou jazykové správnosti apod., včetně elektronických textových komunikačních nástrojů (chat);
- schopnost písemně se vyjadřovat v českém jazyce;
- schopnost efektivně využívat nejméně jeden komunikační systém uvedený v zákoně 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob, ve znění zákona č. 384/2008 Sb.;
- v případě **uživatelů znakového jazyka** jde dále o odborné vyjadřování ve znakovém jazyce (používání odborné terminologie včetně terminologie v jiných znakových jazycích, práce se slovníky, stylistická diferenciací apod.) a o znalost práce s elektronickými videokomunikačními nástroji (záznam, editace a sledování videodokumentů aj.).

4 Studenti s **pohybovým** postižením:

- 4.1 V případě osob s **postižením dolních končetin** se jedná o schopnost samostatného pohybu v prostoru upraveném podle vyhlášky 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu, pokud specifická postižení nebo kombinace postižení objektivně samostatný pohyb neznemožňuje.
- 4.2 V případě osob s **postižením horních končetin** se jedná dále o znalost práce s výpočetní, případně jinou kompenzační technikou umožňující manipulovat s dokumenty a fyzickými předměty.

5 Studenti se **specifickou poruchou učení:**

- znalost strategií pro práci s textem (efektivita čtení, orientace v dokumentech různého typu a různé délky a struktury);
- znalost práce s výpočetní technikou umožňující kontrolu strukturní, typografické a ortografické správnosti textu.

6 Studenti s **psychickou poruchou:**

- znalost strategií pro efektivní využití času pro studium, rozvržení studijních povinností apod.